

Buitenland.

Frankrijk. De strijd om de school. Het scherpe optreden van minister Combes tegen scholen, die geleid werden door niet erkende geestelijke orden, is te verklaren uit het feit, dat het onderwijs in Frankrijk van lieverlede geheel onafhankelijk van den Staat dreigde te worden. De liberalisten zagen het voor hunne oogen, dat de Roomsche kerk door middel van geestelijke orden op weg was, zich geheel van het onderwijs der jeugd in volkscholen meester te maken. Wel heeft men van liberalistische zijde getracht, daaraan een einde te maken, b.v., door in 1881 een wet uit te vaardigen, volgens welke elk onderwijzer een staats examen moest afgelegd hebben, en door die van 1886, waarbij bepaald werd, dat op Staatscholen geen geestelijke broeders ofusters, maar alleen leekende onderwijzers les mochten geven. Maar ook al ontlaan men aan de Roomsche scholen al hare privilegïën, dit had geen ander gevolg, dan dat de vrije Roomsche scholen als paddstoelen uit den grond verzezen. Bisschop Barnaud bewees in zijn onlangs verschenen boek, handelend over de geschiedenis der kerk van Frankrijk van 1800—1900, dat de Roomsche kerk ook door de school de eens overwinning voor en de andere na heeft behaald. Niettegenstaande de wet van 1881 nam het aantal Roomsche onderwijzers van 1881—1897 toe met ruim 4000, terwijl het aantal der onderwijzers en onderwijzeressen, die tot de eene of andere geestelijke orde behoorden, van 1886—1897 met ongeveer 10.000 vermeerderde. Het getal leerlingen klom in den zeldigen tijd van 907.246 tot 1.477.310. Alleen in de jaren 1894—1897 hebben de Staatscholen 90.683 leerlingen verloren, en de vrije kerkelijke scholen 65.811 gewonnen. Het blijkt dan ook, dat de overvaardigheid van de vrije scholen groot is; immers offerde men daarvoor jaarlijks 50 miljoen francs.

De bekende hoofdredacteur der Revue des deux Mondes, Brunetiere, heeft een bond voor het vrije onderwijs oprichtend onder de schoone leus: „Vrijheid voor ieder". Tot onze vreugde kunnen wij mededeelen, dat enkele protestanten van naam zich bij dien bond hebben aangesloten, o.a. de Wit en Guizot, Monod, enz. De Protestantsche pers en het Protestantsche volk volgt echter deze mannen niet. Aan de eene zijde is men bevreesd, dat wanneer eene clericale regering aan het bewind komt, de vrijheid der niet Roomschen te niet zal gedaan worden, en aan de andere zijde meent men, dat men de liberalistische staatsleden in Frankrijk het roer in handen hebben, moet steunen in hun strijd tegen Rome. Wanneer men weet, dat het getal Protestanten in Frankrijk altijd door aan het afnemen is niettegenstaande het liberale régime, dat bijna onafgebroken van 1870 afgeheerscht heeft, dan kan men zich niet goed voorstellen hoe de Fransche Protestanten nog de verwachting kunnen koesteren, dat door scherpe resoluties tegen de Roomsche kerk hunne zaak bevorderd zal worden. Toen Gambetta en Paul Bert hoopten op het leekenonderwijs door te voeren, hebben de Fransche Gereformeerde, op enkele uitonderingen na, hunne Gereformeerde scholen laten varen, meende aldus een offer te brengen ten gunste van het vaderland. Het leekenonderwijs zou de macht van het clericale breken en aldus den weg openen ter prediking van het Evangelie, daclit men. Doch juist integendeel is de clericale actie steeds sterker geworden, en de Gereformeerden zijn verzwakt.

Er zijn verschillende dingen, die den Franschen van Gereformeerden oorsprong afkeer moeten inboezemen van het leekenonderwijs. Het geschiedde eenigen tijd geleen, dat een onderwijzer op de Staatschool zijn leerlingen liet stemmen, of er al dan niet een God bestaat. Aan de andere zijde werd eene Protestantsche onderwijzers gelast, hare leerlingen naar de mis te geleiden. Toen zij daarover klaagde bij den inspecteur van het onderwijs, ontving zij ten antwoord: ge moet houden of breken. Wij hopen het er voor, dat de jongste gebeurtenissen in Frankrijk den weg banen tot een ommekeer in de binnenlandsche politiek. Het blijkt zeer duidelijk, dat het volk het vrije Roomsche onderwijs trots alle tegenwerking der overheid heeft, en wanneer de regering daartegen blijft woeden, zal ten slotte de clericale reactie haar te sterk worden. De bladen hebben reeds gemeld, hoeverre opstootjes en ernstige botsingen plaats gehad hebben bij gelegenheid van het sluiten van de scholen der congregatie. Hadden mannen als de graaf de Mun, de abt Gayraud niet al hun invloed aangewend, om het volk tot bedaren te brengen, er zouden stroomen bloeds gevloeid zijn. Er heerschte bij een deel der clericale en overtuiging, dat de beste petitie door middel van hooivorken gedaan werden. Wanneer men daarentegen olie in het vuur had gegoten, zou b. v. in Bretagne ongetwijfeld een opstand uitgebroken zijn. Daarom verblijft het ons, dat een man als Brunetiere het anti-revolutionaire beginsel van vrijheid voor iedereen voorstaat. Mochten Frankrijks Protestanten zich om die leus steeds meer vereenigen!

N.-Amerika. De Hope over onze Gereformeerde Zending. Wij vonden het volgende stuk in De Hope. Het handelt over de handelingen der jongste Generale Synode te Arnhem gehouden.

„Op Donderdag, 14 Aug., was de Zending aan de orde. In het rapport van die vergadering komen vele dingen voor, die ons vreemd toeschijnen en vreemd in de ooren klinken. De artikelen, die aangenomen werden, spreken zelve van — „de theorie der Zending naar gereformeerde beginselen." Hier hebben wij dan zeker een stuk van die theorie.

Zeventien artikelen werden geaccepteerd, die wij niet allen kunnen afschrijven. Zij het genoeg te zeggen, dat zij de benoeming van zendingelingen, de vraag van opleiding en examen, (de hulpdiensten der zending (school en doctor), de opleiding van inlandsche helpers, en de samenwerking van sommige Kerken in het werk der Zending — raken.

Onze kritiek op het geheele plan is die, welke wij reeds vroeger gemaakt hebben. Onbewust volgen de Nederlandsche broeders nog het oude spoor der Nederlandsche zending, i. e. dat van het individualisme.

Vroeger waren het (en nog is dat zoo in de Nederlandsche Zendinggenootschappen) Arnhem, die de zending dreven; thans zijn het de Kerken. Maar de Kerk, i. e. de gemeente, kleit haar eigen terrein uit, zij roept den zending, zij onderhoudt hem alleen of met andere gemeenten saam, doch de Kerk als Kerk doet dit alles niet.

hoort dan de opbrengst dier collecte te staan, — van de Vereeniging als zodanig, of van een supplementfonds of van de Diaconie? of wie heeft met de ouders te overleggen hoeveel er gesuppleerd zal worden? Algemeen is de gedachte, dat de Diaconen groeppen zijn de arme kinderen hunner kerk aan Civ. onderwijs te helpen, doch de wijze hoo, kan verschillen. Het is een terrein, dat zeer uitgebreid en plaatselijk verschillend is. Er dient daarom wel onderscheiden te worden.

Enkele broeders raden, met het oog op de kieslijsten, deze ondersteuning aan een suppletiefonds over te laten. Anderen hebben hier tegen bezwaar. De diaconen kunnen de arme kinderen der gemeente helpen door middel van de ouders, terwijl in sommige gevallen, zooals in groote plaatsen, waar de werkzaamheden der diaconen te uitgebreid zijn, de hulp van een supplementfonds gewischt kan zijn, doch naast de diaconie.

De bedoeling van Tienhovens vraag, was niet al te duidelijk. Is er sprake van subsidie eener kerk aan een schoolver, dan gaat dit buiten de diaconie als zodanig om.

De bespreking van punt IX, van Groningen B: „Mag een diaconie, welke besluit onmachtig is, om toereikend hare armen te steunen, hulp vragen bij een burgerlijk ambestuur? kom kort zijn. Deze vraag werd beslist ontkenend beantwoord. Beter is het, zich te wenden tot genabuude kerken.

Ook punt X, van Groningen B: „Mag een diaconie meer uitgeven, dan voor de armen wordt ingezameld?" hield ons niet lang bezig. De conferentie antwoordde: Ja, wanneer de nood het eischt. Kunnen de diaconen niet geven, overeenkomstig de behoeften hunner armen, dan is dit veelal een bewijs, dat de gemeente niet voldoende geeft, en dus in meerdere of mindere mate nalatig is. De diaconen moeten hunne armen geven genoeg voor hun gebrek.

Daar de broeders van Hilversum A absent waren, bleef punt XI voorloopig rusten. Punt XII, ingezonden door Meppel, kwam daarom ter tafel.

„Is het naar den eisch onzez beginsel, dat door of namens diaconen der Ger. Kerk, op geregelde tijden langs de huizen, ook van ongelooovigen enz. gelden worden verzameld, (zooogen. straatcollecte) ten behoeve der eigen armen, zels al wordt een deel der gelden besteed voor armen niet tot de Gerf. Kerk behorende?" Br. Bartels van Meppel leidde dit punt met een enkel woord in. Deze vraag is reeds meermalen op de conferentie behandeld. Het houden van straatcollecten is telkens afgekeurd. Uit de bespreking blijkt, dat deze collecte in Leiden en Den Haag is afgeschaf. Te Haarlem nog niet. Te Leidenwarden is men voornemens met 1 Jan. a.s. deze collecte achterwege te laten. Meppel werd aangespoord het voorbeeld van Leiden en Den Haag te volgen.

Ds. Donner raadt tot voorzichtigheid aan. Plaatselijk heeft men soms met allerlei toestanden te rekenen. Liever geld op straat opgezamd, dan de armen ledig heen te zenden.

Ds. Teering was beslist voor afschaffing. ZEd. wilde de armoede niet op straat brengen. Wij moeten aan de wereld niet toonen, dat wij zelf onze armen niet kunnen onderhouden.

Punt XIII: „Welke is de gewenschte verhouding van onze Diaconen tot de Vereen. voor Gerf. Ziekenverzorgering?" ingezonden door Meppel, werd ingeleid door br. Broekhuizen. Er werd op gewezen, hoe die verhouding veelal is, hoe de plaatselijke Diaconen soms weinig sympathie gevoelen voor genoemde vereeniging, om de weinige hulp tot dusver van deze Ver. genoten, en omdat de afd. dier Ver. soms eigen taak vergetend, zich op het terrein der Diaconie bewegen. Bovendien wordt soms door de woordvoerders van genoemde Ver. de arbeid onzez diaconen wel wat al te gering geacht. Uitdrukkingen als: „het Diaconaat is nog dood!" vallen niet altijd in goede aarde.

Gunstige uitspraken werden genoemd, zooals te Amersfoort, waar de afdeling in gewenschte verhouding tot de beide diaconaten staat. Ook te Meppel is na langdurige onderhandeling een betere verhouding tot stand gekomen. Algemeen was men van oordeel, dat de grens tusschen diaconie en vereeniging moet geëerbiedigd worden. De ver. trede ten opzichte der arme kranken op als handlangster der diaconie. De diaconie zorgt voor versterkende middelen, etc., terwijl de afdeling zich wilde aan de verzorging. Er werd daarom aangeraden, om ziekenverplegsters te krijgen met de hulpmiddelen voor ziekenverzorging.

En zoo kwamen wij ten slotte aan het laatste punt: „Is de stelling „Recht gaat voor barmhartigheid" juist? m. a. w. moeten financiële verplichtingen door eene kerk aangegaan, vooropgaan, en daarna het beoefenen van barmhartigheid?" De inzender van dit punt, een Br. Diaken uit Amsterdam, was tot ons leedwezen verhinderd ter vergadering te zijn, doch had een schriftelijke inleiding gezonden. De vergadering stemde volkomen met dit schrijven in. De verplichtingen voor de kerk gaan voorop, doch zij moeten zoo mogelijk gelijken tred houden met de barmhartigheid. Jammer, dat vele kerken soms zoo onder de lasten zitten, dat de handen der diaconen ten opzichte hunner armen menigmaal gebonden zijn.

Recht en barmhartigheid kunnen niet gescheiden worden. Onze schuldeisers hebben recht, doch ook onze armen bezitten recht, nl. het recht der barmhartigheid. Recht gaat naast barmhartigheid, past het best in het midden der Gemeente.

En hiernaede waeren wij aan het einde onzez besprekingen gekomen. Besloten werd dat de conferentie bestemdigd zal blijven. De plaats waar en wanneer de volgende conferentie gehouden zal worden, werd aan het comité overgelaten.

De Voorzitter sloot de vergadering met een woord van dank aan den afgetreden secretaris, br. Von Meyenfeld, voor al hetgeen hij in de afgelopen jaren in 't belang onzez conferentie had verricht, aan de beide adviseurs voor hunne geaardeerde adviezen, aan de broeders te Amersfoort, die ook nu weder voor een goede ontvangst gezorgd hadden, en aan allen, die medegedeeld hadden aan deze 200e uitnemend geslaagde 14e Centrale Diaconale Conferentie, maar bovenal aan God, die ons het voorrecht had geschonken, dat wij weder in broederlijke liefde en met opgewekten zin mochten samen zijn.

Na het zingen van Psalm 119:3 eindigde Ds. Teerink met dankgebed.

Tal van broeders verzamelden zich daarna nog aan een gezelligen maaltijd, waar menig aangenaam woord gewisseld werd, totdat het scheidsensuur huiwaarts riep.

Namens het Comité, R. BROEKHUIZEN, Secretaris. Meppel, 20 Sept. 1902.

en Doleantie hebben o.i. beide op kerkelijk gebied geleid op een spoor, dat niet het spoor van onze Vaders was en alzo kon men ook niet in de opleiding waar men weten wil, althans niet, waar men weten moet, overeenkomstig de Gereformeerde beginselen.

Gaheel juist is de hier gemaakte tegenstelling niet. Niet alleen Prof. Bavink, maar een zeer belangrijk deel van de broeders, die uit de actie van '34 zijn voortgekomen, waren voor de vereeniging der beide scholen. Het geschiedt ligt niet in A en B, in de herkomst uit de Chr. Gerf. of Ned. Gerf. Kerken, maar in een geheel andere opvatting van de verhouding tusschen de Kerk en de Wetenschap.

De cijfers wijzen dat uit. Op de Arnhemse Synode waren slechts vier predikanten uit de vroegere Ned. Gerf. Kerken. En toch werd het voorstel Bavink door de Synode met 25 stemmen tegen 15, dus met tweedee meerderheid, aangenomen.

VERSLAG VAN DE Centrale Diaconale Conferentie.

Woensdag 17 Sept. 1902 werd te Amersfoort de 14e Centrale Diaconale Conferentie gehouden in het nieuwe kerkgebouw aan de Langegracht. In de voor vergadering van het Comité was de Vice voorzitter, br. G. Struik van Enkhuizen, tot Voorzitter en br. G. Teerink van Alkmaar tot Vice voorzitter gekozen, terwijl brs. C. F. von Meyenfeld van Amsterdam, die als Secretaris bedankt had, vervangen werd door br. R. Broekhuizen van Meppel.

De vergadering werd te ruime tien uur door den Voorzitter, na het zingen van Psalm 118:7 onder begeleiding van het schoone orgelspel, met gebed geopend, waarna hij las Matth. 15:29—39. De Voorzitter richtte daarop een broederlijk woord van welkomst tot de vergaderden. Wij zijn van vooral het goede dat de Conferenties ons in de afgelopen jaren gegeven heeft, doch zijn nog niet waar wij wezen moeten. Het is daarom goed, dat wij elkaander hier weder ontmoeten, want tal van gewichtige zaken hebben we opnieuw met elkaander te bespreken. Erkennende dat alle gaven verbeurd zijn, zijn wij dankbaar, doch niet voldaan, want beschaamd is tevens de erkentenis over het weinige, dat onze Diaconen nu verrichten, vooral met het oog op hetgeen de Heere Jezus in zijne omgeving voor armen en elendigen deed. Het is daarom goed, dat wij hier zijn. Wij kunnen elkaander voorlichten, steunen en bemoedigen, om dan straks weer van hier te gaan, aangezien met nieuwen moed, met frische kracht, opdat onze armen de vruchten genieten van ons samenzijn te dezez plaatse.

Welkom, hartelijk welkom derhalve aan al de brs. afgevaardigden, om te bedankt adviseurs Ds. A. M. Donner en Ds. H. Teerink en de andere belangstellende broeders.

En 40 tal Diaconen waren door hunne afgevaardigden vertegenwoordigd. Na voorlezing en goedkeuring van de Notulen der vorige Conferentie, stelde de voorzitter punt III van de agenda aan de orde van de behandeling. „Voorziening in de vacaturen, ontstaan door de periodieke aftreding van de brs. G. Struik van Enkhuizen, J. B. Blankenberg, Amsterdam en J. Janssen van Middelburg." Voor deze verkiezing benoemde de voorzitter twee leden tot bureau van stemopneming. Terwijl de stemming geschiedde, kwam punt IV in de behandeling. „Rapport van de Commissie in zake een Diaconaal Orgaan." De Commissie, bestaande uit de brs. Struik en Ten Have, bracht, bij monde van laatstgenoemde, rapport uit van haren arbeid. Na vooraf herinnerd te hebben aan de voornaamste besprekingen, ten vorigen jare gehouden, waaruit bleek, dat men algemeen van gedachte was, dat aan het oprichten van een eigen orgaan wegens de hooge kosten niet kon gedacht worden, en de beste oplossing zou zijn, kolommen aan te vragen in het een of ander blad, dat zich op ons gebied beweegt, deels de commissie mede, wat door haar in dezen was gedaan.

Zij had zich in verbinding gesteld met „Bethesda" en „het Tijdschrift voor armenzorg," doch zonder gewenscht resultaat. Intusschen hadden de pogingen om een eigen orgaan in 't leven te roepen, een beter gevolg gehad, en 'k de commissie der vergadering een zoodanig voorstel deed, dat zonder enig geldelijk bezwaar weldra zulk een blad kon verschijnen. Breedvoerig en langdurig — wel wat al te lang — werd over dit rapport gedebatteerd. Hoewel dankbaar voor den arbeid der commissie, werden van verschillende zijden zovoel bezwaren geopperd, dat van eenparige aanname van de gedane voorstellen geen sprake was. Enkele broeders zagen het liefst een rubriek voor Diaconala aangevraagd in bestaande christelijke bladen. Anderen hadden bezwaar tegen een eigen orgaan, omdat de mogelijke inhoud schadelijk zou kunnen werken. Het voornaamste bezwaar was evenwel, de kerkrechtelijke positie van de plaatselijke diaconen. Ds. Teerink kan niet medegaan met de oprichting van zulk een blad, omdat de diaconen niet anders kunnen spreken dan door de kerkeraden. Wel kunnen de diaconen spreken, doch alleen als personen, die toevallig dit ambt bekleeden. Ds. Donner noemt het een moeilijke kwestie. Achter elk blad zit een persoon of lichaam als eigenaar. Doch wie zal als eigenaar of eigenares zitten achter ons orgaan? Deze conferentie niet, want het is geen levend lichaam. Evenmin kan de Synode er achter zitten. Wel kan er een vereeniging gevormd worden, of kan een kerkeraad uitgenoodigd worden zijn diaconie een mandaat in deze zaak te geven.

De Voorzitter beantwoordt de verschillende sprekers en meent, dat de geopperde bezwaren door de Commissie voldoende zijn overwegen. De vergadering kan evenwel niet met de voorstellers instemmen, waarna ten slotte op voorstel van Br. Wind het volgende besluit genomen werd: „De Conferentie behoort de discussie over het oprichten van een eigen orgaan, spreke die wenschelijkheid uit, dat het diaconaat theoretisch en praktisch naar eisch van onze Gereformeerde beginselen ook in de pers worde behandeld."

Aan de orde werd daarop gesteld punt VI: „Is het te verdedigen, dat een Diaconie de voeding van arme kinderen eener Christelijke school op zich neemt?" Deze vraag van Zuidlaren werd ingeleid door br. Beekman, die op wees, hoe de Diaconie van Zuidlaren door dien exceptieeleen toestand aldaar tot deze vraag gekomen was. Zuidlaren heeft geen eigen armen te verzorgen, en voorziet daarom in de behoeften van arme schoolgaande kinderen uit andere gemeenten. Door verschillende sprekers werd deze zaak van alle kanten besproken, doch niemand wenschte schoolvoeding, aangezien

daardoor het verband met het huisgezin wordt verbroken. De beide adviseurs durfden schoolvoeding in geen geval verdedigen. Hoe goed de bedoelingen van de broeders te Zuidlaren zij, moeten wij ons wachten om in het socialistische vaarwater te verzinken. Het was in middels tijd geworden om een oogenblik te pauseren en voor den inwendigen mensch te zorgen.

Nadat hiervoor gelegenheid gegeven was, werd de vergadering voortgezet, na het zingen van Psalm 25:2.

Vooraf werd de uitslag der gehouden stemmin medegedeeld, waartuit bleek dat de afredende brs. Struik, Blankenberg en Jansse met eenparige stemmen waren herkozen.

Daarop gingen wij ons bezig houden met zaken van kerkrechtelijke aard. Punt V, ingezonden door het Comité der Prov. Diaconale Conferentie van Noord Holland, kwam aan de orde. „Zijn art. 37 Dordtsche Kerkerode art. 30 Gelofsbelijdenis, wel in overeenstemming? Laat art. 38 D. K. wel toe, dat in schier al de kerken de diaconen tot het kerkeraad genomen worden? Ware het niet beter, om een van beiden: of zich stip te houden aan art. 38 D. K. of in al de kerken de diaconen tot dien kerkeraad te nemen, om hen dan tevens af te vaardigen naar de meerdere kerkelijke vergaderingen? Na de inleiding van br. Swaan, geraakten de tongen in beweging.

Br. Sluiter van Rijswijk las met toestemming der vergadering een epistel voor uit een referaat over de drie beambten, in 't bijouder over het ambt der diaconen, dat in enkele Herantij nummers van '98-'99 voorkwam. Hieruit bleek, dat de ambten uit elkaander gehouden moeten worden, doch organisch, niet mechaanisch. Ds. Donner zegt, dat op de vragen van punt V in 't kort kan geantwoord worden. Op vraag 1 luidt het antwoord: „Niet volkomen," op vraag 2: „Moelijk" en op vraag 3: „Staat niet in onze kente." Na eenige bespreking wordt op voorstel van Da. Donner punt XIV, afkomstig van Winschoten mede in behandeling genomen.

Zijn diaconen verplicht of geroepen de formulieren van eenheid mede te ondertekenen in kerkeraden, waarin zij in zaken van tucht, leer en kerkregering een adviseerende stem bezitten? 2. Wat wordt in den regel onder „grote" en „kleine" gemeenten verstaan. Bijv.: Waar 5 ouderlingen en ook 5 diaconen zijn met een gemeente van p.m. 200 a 250 belijgende leden, wordt zulk een gemeente onder een groote, dan wel onder een kleine gemeente begrepen?

Opgemerkt werd, dat over bovengenoemde zaken reeds onderscheidene malen is gesproken, doch dat we hiernaede niet verder komen.

Er staan evenwel twee wegen open. De diaconen kunnen deze zaken bij hinnen kerke raad ter sprake brengen, terwijl wij onze bezwaren tevens ter kennis kunnen brengen van de deputaten tot revisie der Dordtsche Kerkerode. Mede op advies van onze adviseurs werd besloten: a. De beide adviseurs, de heeren Da. Donner en Ds. Teerink, op te dragen, onze bezwaren te brengen bij de deputaten Synodi, bovengenoemd, en te verzoeken dat onze bezwaren in ernstige overweging zullen genomen worden. b. De conferentie noodigt hare leden en andere diaconen uit, punt V in den kerkeraad hunner kerken ter sprake te brengen, ten einde deze vragen officieel ter plaatse te krijgen, waar zulk behoort. Aangaande de onderzoekende van de formulieren van wege der diaconen werd nog opgemerkt, dat waar door de Synode van 1878-19 is besloten, dat professoren en schoolmeesters de confesie en catechismus moesten ondertekenen, de ambtsdragers in de allererste plaats de formulieren dienen te ondertekenen.

Zelfs waar twijfel mocht bestaan over een direct gebod, was het toch noodig, opdat alle dubbelzinnigheid en dubbelhartigheid worde voorkomen.

Vervolgens kwam aan de orde punt VIII, ingezonden door Rijswijk (Z.-Holl.): „Op welke manier kan de kerk van Christus aan hare roeping ten opzichte van on- en minvermogen de teruglijders (sters) beantwoorden?"

Br. Sluiter van Rijswijk gaf over dit punt een deeglijke en belangrijke inleiding. Een woord van lof mogen we hem daarvoor in dit verlag niet onthouden. Ruim 8000 personen kwamen 's jaars in ons land weg aan de teruglijders. Slechts een drietal neutrale stichtingen doen iets om die ellende te verzachten, doch samen hebben ze het hietale aantal van 165 patienten. Ee wanneer men nu rekent dat elk patient gemiddeld 3 mnd. in zulk een sanatorium vertoeft, krijgt men een aantal van 660 patienten. Voor 7450 patienten wordt dus niets gedaan. Hoeveel on- en minvermogenen zijn hier wel onder? Kan de Kerk van Christus in deze zeer gewichtige zaak niets doen?

Door Rijswijk werd de oprichting van een sanatorium voor on- en minvermogenen teruglijders door eendrachtige samenwerking van diaconen aanbevolen.

Over deze zaak ontpon zich een gearmeerd debat. Onderscheidene vragen werden gedaan. Ds. Donner zegt, dat hoewel het wenschelijk is in dezen iets te doen, toch hetzelfde antwoord dient gegeven te worden als indertijd in zake de blinden-verpleging. Anderen meenen, dat deze beide zaken niet gelijk staan, want hier wordt alleen gevraagd het helpen van on- en minvermogenen. Ook de moeilijkheid en onmogelijkheid om als plaatselijke diaconie zelf een stichting op te richten en te onderhouden, werd besproken. Ook de verschillende geneeswijzen werden genoemd. Algemeen bleek het, dat deze zaak onze sympathie beeft, doch van wege de financiën zijn onze handen gebonden.

Br. Sluiter dankt voor de breedvoerige en principiële bespreking dezer zaak.

Hij houdt vol, dat er Chr. sanatoria's moeten komen, doch er moet geloofsmoed zijn. Overtuigd dat wij trachten mocht iets te doen, besloot de conferentie, op voorstel van Br. Spier, een commissie te benoemen om in deze materie een volgend jaar van advies te dienen. Als leden dezer commissie werden benoemd de brs. Spier te Amersdam, Sluiter te Rijswijk en Ds. H. Blanken te Waddingveen. Tijdens de behandeling van dit punt werd de conferentie verrast met een blijk van sympathie van haren oud-voorzitter den heer B. J. Lindeboom van Amsterdam, die gedurende 13 jaren van de oprichting af met zooveel liefde en toewijding de diaconale conferentie had geëerd, en thans voor het eerst niet in haar midden, niet nalaten kon per telegram zijn broedergroete te brengen en ons een gezegend samenzijn te wenschen. Voor zijn welwillende wenschen en belangstelling werd terstond dank gebracht. In behandeling kwam na punt VII van Tienhovens: „Hoe behoort de subsidie, die de kerk aan de schoolveeren, jaarlijks heeft af te dragen voor kinderen van ouders, die niet het volle schoolgeld betalen, te worden verkregen? Indien het benodigde geld daartoe verkregen wordt door een derden rondgang in de godsdiensttoefeningen, onder wiens beheer be-

leerdere len van meerde

dat de Theol. School verzwakt, — zij droegen er inteedel op aan, dat ze bevestigd en versterkt zou worden.

Prof. Lindeboom liet in het Bijblad van 't Wat zegt de Schrift? (Juli Aug. 1902 bl. 57) vlak voor de Synode zich nog aldus uit: aan de Synode te Arnhem is tot taak gesteld eene beslissing te nemen in zake de opleiding en de Theol. School eene beslissing of tot opheffing van de Theol. School of tot hare zeker stelling."

En hij verklaarde twee bladzijde daarna: veel verkalkter is een besluit der Synode, om het Concept gewijzigd of ongewijzigd aan te nemen, dan de Kerken en de School opnieuw prijze te geven aan de onzekerheid in zake de opleiding, waarin wij nu al tien jaren worstelen en liden en verzwakken." Dit was volkomen juist gezegd. Maar wat is er nu van de zaak geworden?

Dit, dat de meerderheid van de leden der Synode, dat is (naar het op alle vergaderingen geldende recht) dus de Synode zelve beslist heeft uitgeproken, dat eene vereeniging van School en Faculteit in den geest van het voorstel der vier Hoogleraren, met het oog op de bij de vereeniging der Kerken in 1894 gemaakte voorwaarden geoorloofd en mogelijk, en met het oog op de omstandigheden gewenscht en voordelig was, maar dat zij alleca om den wille van de minderheid ervaar afzag, om dit besluit uit te voeren.

Hieruit volgt nu voor een ieder die zien wil 1890 klaar als de dag, dat de Theol. School niet bevestigd en versterkt en zeker gesteld is maar dat zij verzwakt en van de plaats die zij vroeger innam, weggeschoven is. Haar bestaanrecht (n.l. in hoeverre zij aanspraak maakt op een zelfstandig bestaan) is door de Synode pertinent ontkend. Voorsovere ze zelfstandig blijft bestaan, heeft ze dat alleen aan eene gunst der Synode te danken. Ze leeft voortaan alleen bij de grote der meerderheid. Rechts is ze niet met de Theol. Faculteit vereenigd; feitelijk wordt ze nog een tijdlang geduld.

Dat is de toestand, waarin wij thans gekomen zijn. Geen redeneringen kunnen aan dit feit iets veranderen. De meerderheid, dat wil zeggen de Synode zelve, dat is niet andere woorden de Gereformeerde Kerken hebben zich aan de school, in hoeverre ze zelfstandig wil voortbestaan, terugge trokken; zij hebben haar aan de minderheid ontrouwd gedaan. De Theol. School is na het besluit te Arnhem de School der Kerken niet meer.

Zoo nu is de Theol. School niet te aanvaarden en ook niet te handhaven. Niet te aanvaarden want indien de Synode het bestaansrecht der School niet erkent dat zij ze dan onpfecht en sluit! Liever, zeide Prof. Lindeboom terecht, het Concept Concept gewijzigd of ongewijzigd aangenomen, dan een toestand van onzekerheid bestendigd, die ons verzwakt en vertoeft.

En ook niet te handhaven. Want zij, die het voortaan voor de School opnemen en voor ha r belangen ijveren, nemen na deze Synode allicht den schijn op zich, dat zij in het voorstel Bavink eene scheiding van het beding van 1892 en eene lenking van het recht der Kerken zien, en alleen met het voorstel Hs. medegaan. Wel is waar had ook het voorstel Theol. Scho 1 niet handhaven, maar de School ophield zelfstandig te bestaan en als Faculteit in verband kwam met de andere Faculteiten. Maar desmetlemm heeft de groeipreger der partijen het doen voorkomen, dat alleen zij, die in stemmen met het voorstel Bos, te beschouwen zijn als de echte verdedigers van de Theol. School en van het recht der Kerken.

De Professoren en Curatoren der Theol. School, die het voorstel der vier Hoogleraren steunden, konden daardoor voor eene bijzondere moeilijkheid te staan. In De Basin van 30 Mei '1. werd er reeds op gewezen, dat Curatoren en Hoogleraren in eene onhoudbare positie verkeerden, als zij naar hun ambt en plicht de School verdedigden en toch ter andere zijde hare vereeniging met de Theol. Faculteit bepleitten. Hierin is door de Synode niet alleen geen verbetering aangebracht, maar de toestand is nog veel erger geworden dan hij vroeger was.

immers heeft de Synode uitgeproken, dat vereeniging van School en Faculteit niet in strijd was met het beding van 1892 en met het recht der Kerken. En toch heeft zij aan de broeders, die dit bestreden, in zoover gelijk gegeven, als zij des niettemin de Theol. School zelfstandig laat voort bestaan.

En op deze lijn is de Synode in de vergaderingen der laatste week voortgegaan.

Zij besloot in betrekking tot het gymnasium, d. t. aan de Theol. School is verbonden, niet alleen, dat het aan eene vereeniging mocht overgedragen, maar ook, dat het uit Kampen verplaatst en geheel al van de School mocht losgemaakt worden.

Zij wilde de Theol. Scho 1 niet handhaven en bevestigen, maar gaf aan Curato en alleen vrijheid te doen, wat in de tegenwoordige omstandigheden tot handhaving der School noodig zou zijn.

Zij weigerde, in de vacature Wielenga zoo spoedig mogelijk te voorzien, maar sprak alleen uit, dat deze voorziening met bekwaamheid moest plaats hebben.

Zij schreef niet alleen voor de Theol. School, maar ook voor de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit twee afzonderlijke collecten uit en stelde da mede de laatste met de eerste op één lijn.

Ut alles blijkt, dat de Synode der Gerf. Kerken het zelfstandig bestaan der Theol. School hoegenaamd niet noodzakelijk of zelfs wenschelijk acht, maar hoogstens alleen, ter wille van eene minderheid, nog een tijdje duldt en verdraagt.

Tegen de juistheid van dit oordeel kan moeilijk iets worden ingebracht. De Generale Synode heeft in al hare besluiten duidelijk getoond, dat zij de universitaire opleiding de meest gewenschte achtte en daarom vereeniging van haar school met de Theol. faculteit wilde. En waar zij door het non possumus der minderheid het besluit tot vereeniging niet kon uitvoeren, daar hield de School feitelijk op de School der Kerken te zijn en werd de School van een bepaald tracht. Dat is het resultaat, waartoe de actie der broeders Bos c. s. ons hebben gebracht.

Dat ook de buitenwereld zeer goed de betekenis van dit besluit der Synode inziet, blijkt uit hetgeen Ds. Eringa, Herv. pred. te Workum, in de Gereformeerde Kerk schrijft:

Het komt ons voor, dat het ook bij deze kwestie duidelijk openbaar wordt, dat er in de Gereformeerde Kerken twee stroomingen tegenover elkander staan. De meerderheid van '34 is sterk voor het behoud van de Theol. School en voor het beginsel, dat de kerken alleen zeggenschap hebben in zake de Theologische opleiding der predikanten. Bij de stemming van '86 staat meer de universitaire idee op den voorgrond. Trouwens, dit behoort ons niet te verwonderen. Heel de actie van '34 ging van andere beginselen uit, dan die van '86. Bij de eerste was het een zich afscheiden van de Herv. Kerk, om geheel een eigen huishouding daarnaast op te richten. De actie van '86, ofschoon later meer op de lijn van die van '34 geklemd, hield oorspronkelijk de Herv. Kerk in theorie althans vast. Men verbrak den synodalen band, maar beweerde toch de voortreijende van de Herv. Kerk te zijn, terwijl men ook deed alsof men zich werkelijk niet afscheidde. Hiermede staat zeker ook de Universiteits idee in verband. Opmerkelijk, dat een man als Prof. Bavink, die zijne opleiding godelijkelijk ontving aan eene onzez Rijks-universiteit, zich meer aangetrokken schijnt te gevoelen tot de breedere opvatting van de mannen van '86. — De opvatting van de kerk is bij die van '34 anders en alzo ook zeker de opvatting omtrent de opleidingsrichting.

Wanneer zal de tijd komen, dat alle Gereformeerden in den lande bij elkander komen en dat de Gereformeerde beginselen van onze Vaders weer tot hun recht komen? t Was hnu te doen om heel de Kerk en heel het volk? en alzoo richtten zij ook geen Kweekscholen ten dienste der aanstaande predikanten op, maar Universiteiten, waar het onderwijs bij alle Faculteiten moest gebeesd zijn op de Gereformeerde beginselen. Afscheiding

door henn

tamen 1902. 1 Spurgeon, t zijn dag- ten einde e aandacht en mach.

Zijn leven la hij opging in buidend beschaming aardigen zal

oelen.

door onder- helt f 1.—; schoten, uit t Nijkerk, erk en f 2.50 te diaconen eeft f 2.50 Veraluys te

Postnaek

MAN, ingmeester.

ich nog in met hetgeen Opleidings- ze oordeel- evingen aan aken slechts awingen, die . In de eerste rinck in de e hebben ge- e de Synode icrise:

te beaardsla- te sta en van er is niet an- roefresultaat ken zulk een isis of Pro-in- 't voorgeseld Concept Con- in allenminst,